

Financiën & Audit

BESCHRIJVING BALANS

STATUS Concept
VERSIE: 0.2

AUTEUR Douwe Buwalda / Hans Sparnaaij
OPDRACHTGEVER
DATUM 30.01.2018

VERSPREIDING

VERSIE HISTORIE

VERSIENUMMER	DATUM	AUTEUR	OPMERKING
0.2	30-jan-2018	Douwe Buwalda	Versie zoals opgenomen in Accounting manual 2.0

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	4
2. Activa	5
2.1. Vaste Activa	5
2.1.1. Immateriële vaste activa	5
2.1.2. Materiële vaste activa	5
2.1.2.1. Terreinen en gebouwen	6
2.1.2.2. Inventaris en apparatuur	7
2.1.2.3. Boeken en collecties	9
2.1.2.4. Materiële vaste activa in uitvoering	10
2.1.3. Financiële vaste activa	10
2.2. Vlottende Activa	10
2.2.1. Voorraden	10
2.2.2. Vorderingen	12
2.2.3. Effecten	13
2.2.4. Liquide middelen	13
3. Passiva	14
3.1. Eigen vermogen	14
3.1.1. Algemene reserve	17
3.1.2. Bestemmingsreserves publiek	17
3.1.2.1. Reserve Huisvestingsbeleid	17
3.1.2.2. Overige bestemde reserves	18
3.1.3. Bestemmingsreserves privaat	18
3.1.3.1. Reserve grond Boelelaan	18
3.1.3.2. Reserve Verbonden partijen	18
3.2. Voorzieningen	19
3.2.1. Onderhoudsvoorziening	22
3.2.2. Specifieke voorzieningen	23
3.2.3. Overige voorzieningen	23
3.3. Langlopende schulden	23
3.4. Kortlopende schulden	24
3.4.1. Interne rekeningen VU	26
3.4.2. Kortlopende schulden	26

1. INLEIDING

Op de balans worden de bezittingen en schulden gepresenteerd, met als saldo het eigen vermogen oftewel de reserves.

Op de balans staat wat je hebt (activa, de linkerzijde van de balans), in de vorm van geld, goederen, enz., en hoe die gefinancierd zijn (passiva, de rechterzijde van de balans): met eigen vermogen of met vreemd vermogen (leningen). De balans is een momentopname van bezittingen en van de manier waarop deze zijn betaald.

De balans heeft de onderstaande (door OCW voorgeschreven, zie Model voor de balans uit de brochure Richtlijn Jaarverslaggeving Onderwijs) indeling.

BALANS			
<i>Balansonderdeel</i>	<i>Rubriek</i>	<i>Balansonderdeel</i>	<i>Rubriek</i>
ACTIVA		PASSIVA	
VASTE ACTIVA		EIGEN VERMOGEN	
Immateriële vaste activa	00xxx	Algemene reserve	05xxx
Materiële vaste activa		Bestemmingsreserves publiek	
> Terreinen en gebouwen	01xxx	Bestemmingsreserves privaat	
> Inventaris en apparatuur	02xxx / 03xxx		
> Boeken en collecties	03xxx	VOORZIENINGEN	
> Materiële vaste activa in uitvoering	01xxx	Onderhoudsvoorziening	07xxx
		Specifieke voorzieningen	07xxx
Financiële vaste activa	04xxx	Overige voorzieningen	07xxx
VLOTTENDE ACTIVA		LANGLOPENDE SCHULDEN	
Voorraden	3xxxx / 7xxxx	Langlopende schulden	08xxx
Vorderingen	11xxx / 12xxx		
Effecten	13xxx	KORTLOPENDE SCHULDEN	
Liquide middelen	10xxx	Interne rekeningen VU	15xxx
		Kortlopende schulden	14xxx / 16xxx
			/ 17xxx / 2xxxx

De rubriek verwijst naar de van toepassing zijnde SAP-grootboekrekeningen.

2. ACTIVA

De activa zijn onderverdeeld in:

- > Vaste Activa
- > Vlottende Activa

2.1. VASTE ACTIVA

Begripsomschrijving

Criteria verwerking

Presentatie en toelichting

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode

Grootboekrekeningen

2.1.1. IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

Begripsomschrijving

Criteria verwerking

Presentatie en toelichting

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode

Grootboekrekeningen

00xxx Immateriële vaste activa

Dit betreft bestedingen aan niet tastbare bezittingen (bijv rechten, licenties en octrooien); bij de VU kennen we tot nu toe (november 2012) geen immateriële vaste activa.

2.1.2. MATERIËLE VASTE ACTIVA

Begripsomschrijving

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn activa – in eigendom - die worden aangehouden voor gebruik in de productie of levering van goederen of diensten, voor verhuur aan derden of bestuurlijke doeleinden en waarvan de VU verwacht dat ze de uitoefening van de werkzaamheid gedurende meer dan één jaar dienen.

Andere vaste bedrijfsmiddelen

Andere vaste bedrijfsmiddelen maken onderdeel uit van de materiële vaste activa en bestaan uit technische en administratieve uitrusting, waaronder begrepen apparatuur en meubilair.

Aanschafwaarde

De aanschafwaarde is de verkrijgingsprijs of de vervaardigingsprijs.

Verkrijgingsprijs

De verkrijgingsprijs is de inkoopprijs verminderd met kortingen en vermeerderd met bijkomende kosten.

Vervaardigingsprijs

De vervaardigingsprijs bestaat uit directe kosten en een redelijk deel van de indirecte kosten (geen overhead) en eventuele toerekenbare rente op aan de investering gerelateerde schulden.

Abnormale kosten, zoals verspilde materialen en/of tijd, behoren niet tot de vervaardigingsprijs.

Lineaire afschrijving

Bij lineaire afschrijving blijft gedurende de afschrijvingsperiode de jaarlijkse afschrijving gelijk.

Grootboekrekeningen

01000 tm 03999

2.1.2.1. Terreinen en gebouwen**Begripsomschrijving**

Gebouwen en terreinen hebben betrekking op de administratieve verwerking en rapportage van onder de materiële vaste activa opgenomen gebouwen en terreinen.

Criteria verwerking

Gebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

De jaarlijkse afschrijving is gebaseerd op verwachte gebruiksduur, welke in de praktijk in overeenstemming is gebracht met de rubricering welke in de vastgoedsector gebruikelijk is.

Vanaf het moment dat het gebouw voor gebruik beschikbaar is vindt afschrijving plaats.

Indien een investeringssubsidie door een derde aan de VU is verstrekt met het doel om aanschaf van een gebouw mogelijk te maken, komt de investeringssubsidie in mindering op de aanschafwaarde.

Indien een investeringssubsidie door een derde aan de VU is verstrekt met het doel de VU in de jaarlijkse exploitatielast tegemoet te komen, komt de investeringssubsidie niet in mindering op de aanschafwaarde. Deze investeringssubsidie wordt als schuld in de balans opgenomen. De subsidie valt in overeenstemming met de afschrijvingslast vrij ten gunste van het resultaat.

Afschrijvingsmethodes en –percentages worden door Financiën bepaald.

Presentatie en toelichting

Gebouwen en terreinen worden als Materiële Vaste Activa in de balans opgenomen.

De jaarlijkse afschrijving wordt in de Staat van Baten & Lasten onder de lasten in de rubriek Afschrijvingen gepresenteerd.

Voor de administratieve verwerking hiervan is de subadministratie Materiële Vaste Activa in gebruik.

Voorbeelden van kosten als onderdeel van de vervaardigingsprijs

- > aanschaffingskosten van gebruikte grond- en hulpstoffen
- > overige kosten welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend
- > een redelijk deel van de indirecte kosten
- > in bepaalde gevallen aan derden betaalde rente op schulden over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend
- > personeelskosten (werkelijke kostprijs)
- > bouwgereed maken van terreinen
- > leverings- en afhandelingskosten
- > installatie- en montagekosten
- > kosten om te onderzoeken of het actief naar behoren functioneert
- > honoraria van adviseurs.

Voorbeelden van bijkomende kosten als onderdeel van de verkrijgingsprijs

- > invoerrechten
- > niet terugvorderbare omzetbelasting
- > notariële kosten
- > initiële leveringskosten
- > plaatsingskosten.

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode**Grootboekrekeningen****01 Terreinen en gebouwen**

De waarde van de terreinen en gebouwen worden vastgelegd in een subadministratie Materiële Vaste Activa (MVA). Binnen de subadministratie kennen we verschillende categorieën investeringsactiva, welke aansluiten bij de normen in het vastgoed (BDB).

Maandelijks wordt op de in gebruik zijnde actiefrekeningen (gebouwen) afgeschreven. De actuele boekwaarde is het verschil tussen de aanschafwaarde en de cumulatieve afschrijvingen.

Gedane bestedingen aan gebouwen en terreinen worden vanuit een (bouw)projectadministratie in de exploitatie periodiek afgewikkeld op de betreffende activarekeningen.

Op terreinen, in aanbouw zijnde en nog niet in gebruik zijnde gebouwen wordt niet afgeschreven.

2.1.2.2. Inventaris en apparatuur**Begripsomschrijving**

Heeft betrekking op de administratieve verwerking en rapportage van technische en administratieve uitrusting, waaronder begrepen apparatuur en meubilair.

Criteria verwerking

Technische en administratieve uitrusting, waaronder apparatuur en meubilair, met een aanschafwaarde hoger dan € 25.000 worden geactiveerd, indien de VU verwacht dat het bedrijfsmiddel de uitoefening van de werkzaamheid gedurende meer dan één jaar zal dienen. Inventaris en apparatuur met een aanschafwaarde tot € 25.000 worden in het jaar van aanschaf direct volledig ten laste van het resultaat gebracht.

De voorwaarden voor activeren zijn dus:

- > meer dan één jaar gebruiken
- > aanschafwaarde hoger dan € 25.000 *

* Indien de Omzetbelasting niet als voorbelasting terugvorderbaar is, maakt deze Omzetbelasting onderdeel uit van de aanschafwaarde.

Indien meerdere gelijksoortige bedrijfsmiddelen tegelijk worden aangeschaft en het samenstel van bedrijfsmiddelen als één investering wordt beschouwd, is de drempel van € 25.000 van toepassing op de aanschafwaarde van alle bedrijfsmiddelen tezamen. Zie tevens het kopje "Voorbeelden en casussen".

Presentatie en toelichting

Inventaris en apparatuur worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde verminderd met lineaire afschrijving rekening houdend met restwaarde. De jaarlijkse afschrijving is gebaseerd op de verwachte gebruiksduur.

De formule voor de jaarlijkse afschrijvingslast luidt:

$$\frac{\text{Aanschafwaarde} - \text{Restwaarde}}{\text{Verwachte gebruiksduur in jaren}}$$

Bij het bepalen van het totaal af te schrijven bedrag wordt rekening gehouden met restwaarde, indien de restwaarde aan het einde van de gebruiksduur hoger is dan € 5.000.

Vanaf het moment dat het bedrijfsmiddel voor gebruik beschikbaar is vindt afschrijving plaats.

De jaarlijkse afschrijving wordt in de Staat van Baten en Lasten onder de lasten in de rubriek Afschrijvingen gepresenteerd.

Afschrijvingsmethodes en –percentages worden door Financiën bepaald. De faculteit/dienst informeert de stafafdeling, indien er sprake is van een bijzondere waardevermindering van een bedrijfsmiddel. De stafafdeling draagt zorg voor correctie van de boekwaarde en herrekening van de (toekomstige) afschrijvingslasten.

Indien een investeringssubsidie door een derde aan de VU is verstrekt met het doel om aanschaf van een bedrijfsmiddel mogelijk te maken, komt de investeringssubsidie in mindering op de aanschafwaarde.

Indien een investeringssubsidie door een derde aan de VU is verstrekt met het doel de VU in de jaarlijkse exploitatielast tegemoet te komen, komt de investeringssubsidie niet in mindering op de aanschafwaarde. De ontvangen subsidie wordt als schuld in de balans opgenomen. De subsidie valt in overeenstemming met de afschrijvingslast vrij ten gunste van het resultaat.

Voorbeelden en casussen

Dit onderdeel wordt nog uitgewerkt met praktijkvoorbeelden mede aan de hand van de vragen over en de commentaren op deze concept richtlijn.

Voorbeelden van andere vaste bedrijfsmiddelen met vermelding van het afschrijvingspercentage

- > computerapparatuur inclusief besturingssoftware 25 %
- > archiefkast 10 %
- > **nog aanvullen**

Voorbeelden van kosten als onderdeel van de vervaardigingsprijs

- > aanschaffingskosten van gebruikte grond- en hulpstoffen
- > overige kosten welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend
- > een redelijk deel van de indirecte kosten
- > in bepaalde gevallen aan derden betaalde rente op schulden over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend
- > personeelskosten (werkelijke kostprijs)
- > leverings- en afhandelingskosten
- > installatie- en montagekosten
- > kosten om te onderzoeken of het actief naar behoren functioneert.

Voorbeelden van bijkomende kosten als onderdeel van de verkrijgingsprijs

- > invoerrechten
- > niet terugvorderbare omzetbelasting
- > notariële kosten
- > initiële leveringskosten
- > plaatsingskosten.

Casussen aanschaf van meerdere bedrijfsmiddelen tegelijkertijd

Casus 1: er worden voor de inrichting van een lokaal tegelijkertijd 20 computers en 2 bureaustoelen aangeschaft. De verkrijgingsprijs van een computer is € 1.500 en van de stoel € 500.

Uitwerking: de 20 computers worden voor een totaalbedrag ad € 30.000 als materiële vaste activa geactiveerd. De aanschafwaarde van de 2 stoelen wordt als kosten verantwoord.

Casus 2: er worden voor de inrichting van een lokaal tegelijkertijd 20 computers, 20 bureaus en 20 bureaustoelen aangeschaft. De verkrijgingsprijs van een computer is € 1.500, van een bureau € 1.000 en van de stoel € 500.

Uitwerking: er is hier sprake van een samenstel van bedrijfsmiddelen. De inrichting van het lokaal wordt als één investering beschouwd. Er wordt € 60.000 onder de materiële vaste activa geactiveerd.

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode**Grootboekrekeningen**

02/03 Inventaris / apparatuur en boeken

Apparatuur en inventaris met een aanschafwaarde boven de € 25.000 wordt in de subadministratie vastgelegd met een indeling naar verschillende categorieën (computerapparatuur, computerprogrammatuur, medische apparatuur etc).

2.1.2.3. Boeken en collecties

Nog niet in gebruik bij de VU.

2.1.2.4. Materiële vaste activa in uitvoering**Begripsomschrijving****Criteria verwerking****Presentatie en toelichting****Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode****Grootboekrekeningen****2.1.3. FINANCIËLE VASTE ACTIVA****Begripsomschrijving****Criteria verwerking****Presentatie en toelichting****Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode****Grootboekrekeningen**

04 Financiële vaste activa
Deelnemingen, uitgeleend geld en financiële beleggingen welke voor een langere termijn zijn uitgezet.

2.2. VLOTTENDE ACTIVA**Begripsomschrijving****Criteria verwerking****Presentatie en toelichting****Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode****Grootboekrekeningen****2.2.1. VOORRADEN****Begripsomschrijving**

Vorraden hebben betrekking op de administratieve verwerking en rapportage van door de VU aangehouden voorraden van verbruiksgoederen.

De afwaardering van voorraden wordt beschreven in de richtlijn Voorziening voor incurante voorraden.

Vorraden

Onder voorraden wordt verstaan de per balansdatum fysiek aanwezige verbruiksgoederen.

Voorziening voor incurante voorraden

De voorziening voor incurante voorraden vormt een afwaardering van in de balans opgenomen voorraden.

Netto inkoop prijs

Onder netto inkoop prijs wordt verstaan de aan leveranciers betaalde prijs per standaardhoeveelheid (stuk, doos, liter) (nog nader definiëren).

Opbrengstwaarde

De opbrengstwaarde is de (verwachte) verkoopopbrengst verminderd met de verkoopkosten. De verkoopkosten omvatten niet de kosten verbonden aan verkoopinspanningen.

Criteria verwerking

Indien op balansdatum sprake is van fysiek aanwezige voorraad, wordt in de balans een voorraadwaarde verantwoord.

Boeken en andersoortige publicaties worden in het kader van de jaarverslaggeving niet als voorraad beschouwd en als zodanig gewaardeerd.

Vorraden worden gewaardeerd tegen de gemiddelde netto inkoop prijs onder aftrek van een voorziening voor incurantheid.

De omzetbelasting maakt onderdeel uit van de netto inkoop prijs voor zover deze niet teruggevorderd kan worden.

Presentatie en toelichting

De boekwaarde van de voorraden wordt gesaldeerd met eventuele voorzieningen voor incurante voorraden in de balans weergegeven.

Nog uitwerken met praktijkvoorbeelden mede aan de hand van de vragen over en de commentaren op deze concept richtlijn.

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode**Grootboekrekeningen**

30/31	Vorraden
	Vorraden grondstoffen en hulpmaterialen. Indien deze enige omvang hebben of substantiële waarde hebben wordt hiervoor een subadministratie ingericht.
70/75	Onderhanden werk
	Sinds de introductie van de 'onvoltooide' werken in opdracht van derden kent de VU geen klassieke vorm van 'onderhanden werk' meer.

2.2.2. VORDERINGEN

Begripsomschrijving

Een vordering is een op enig moment door de VU opeisbaar bedrag, met uitzondering van effecten, liquide middelen en ontvangen borgstellingen.

Voor richtlijnen met betrekking tot de afwaardering van vorderingen wordt verwezen naar de richtlijn Voorziening voor oninbare vorderingen.

Criteria verwerking

Indien de VU op balansdatum van een derde op enig moment een bedrag kan opeisen, wordt terzake daarvan een vordering in de balans opgenomen. Effecten, liquide middelen en ontvangen borgstellingen worden niet als vorderingen in de balans opgenomen.

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Presentatie en toelichting

De vordering wordt gesaldeerd met een eventuele voorziening voor oninbaarheid in de balans weergegeven.

Dit onderdeel van de richtlijn wordt nog uitgewerkt met praktijkvoorbeelden mede aan de hand van de vragen over en de commentaren op deze concept richtlijn.

Voorbeelden van vorderingen

- > debiteuren
- > nog te innen collegegelden
- > leningen u/g
- > rekening courant tegoeden
- > overlopende activa.

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode

Grootboekrekeningen

11/12 Vorderingen

Alle vorderingen van de VU op derden worden hier vastgelegd. De volgende categorieën worden onderscheiden: OCenW, studenten, personeel, debiteuren, opdrachtgevers/subsidiënten; ook de nog te factureren bedragen u/v werken voor derden worden als vordering verwerkt.

De transitorische en overlopende activa-rekeningen 119xx (vorderingen) vallen in deze reeks en 179xx (schulden) behoren hier toe.

2.2.3. EFFECTEN**Begripsomschrijving****Criteria verwerking****Presentatie en toelichting****Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode****Grootboekrekeningen**

13 Effecten

Geldmiddelen die niet direct beschikbaar behoeven te zijn kunnen op een deposito- of spaarrekening worden gestald.

2.2.4. LIQUIDE MIDDELEN**Begripsomschrijving****Criteria verwerking****Presentatie en toelichting****Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode****Grootboekrekeningen**

10 Liquide middelen

Alle bankrekeningen en kassaldi worden hier vastgelegd. Ook kruisposten, PIN en chippgeld worden gerekend tot de liquide middelen.

3. PASSIVA

De passiva zijn onderverdeeld in:

- > Eigen vermogen
- > Voorzieningen
- > Langlopende schulden
- > Kortlopende schulden

3.1. EIGEN VERMOGEN

Begripsomschrijving

Het Eigen vermogen is het saldo van de afzonderlijke (groepen van) activa en de afzonderlijk gewaardeerde (groepen van) schulden, voorzieningen en overlopende posten.

Binnen de VU wordt het Eigen Vermogen veelal betiteld als Reserves.

Algemene reserve

De algemene reserve is het vrij besteedbare of aanwendbare eigen vermogen van de universiteit (of faculteit).

Deze reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.. Tekorten en overschotten op de jaarrekening komen ten laste respectievelijk ten gunste van de algemene reserve.

Bestemmingsreserve

Dat deel van het Eigen vermogen wat door het College van Bestuur (faculteitsbestuur) is bestemd om aan een specifieke activiteit / werkzaamheid te worden besteed. Alleen het bestuur is bevoegd om de bestemming van de gelden te wijzigen.

Bestemmingsfonds

Dat deel van het Eigen vermogen wat door externe financiers / opdrachtgevers is bestemd om aan een specifieke activiteit / werkzaamheid te worden besteed. Alleen die externe partij is bevoegd om de bestemming van de gelden te wijzigen.

Naast het onderscheid in beschikkingsmacht is ook een onderscheid in oorsprong vereist. Het onderscheid komt voort uit publieke of niet-publieke financiering van activiteiten.

Niet publieke reserves

Iedere instelling neemt daarbij de uit niet-publieke middelen opgebouwde reserves afzonderlijk en herkenbaar op als bestemmingsreserve dan wel bestemmingsfonds.

Daarmee wordt het eigen vermogen dus onderscheiden naar publieke en private middelen.

Het is aan de instelling om de private herkomst van deze laatste aan te tonen.

De algemene reserve wordt dan voortaan beschouwd als publieke middelen.

Criteria verwerking

Een reserve is gevormd als resultante van de activiteiten in een bepaalde periode (veelal een jaar). Al die activiteiten zijn vastgelegd in de exploitatierekening (ook wel Staat van Baten en Lasten).

In de regel worden de reserves gevoed vanuit de exploitatie rekening.

De omvang van de voorziening is gebaseerd op de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, waarbij rekening wordt gehouden met toekomstige gebeurtenissen en omstandigheden. De beste schatting is het bedrag dat een rationeel handelende rechtspersoon zou betalen om de desbetreffende verplichtingen en verliezen af te wikkelen of om die aan een derde over te dragen.

Op iedere balansdatum wordt de voorziening beoordeeld en aangepast op basis van de actuele beste schatting. Indien het niet langer waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk zal zijn om de verplichtingen af te wikkelen, valt de voorziening vrij.

Tenzij in een specifieke richtlijn anders wordt bepaald, worden voorzieningen tegen nominale waarde gewaardeerd.

Toevoegingen aan en vrijvallende bedragen uit voorzieningen komen ten laste respectievelijk ten gunste van het resultaat.

Presentatie en toelichting

Voorzieningen die niet op bepaalde activa betrekking hebben, worden in de balans als passiva opgenomen.

Wanneer alle (of een deel van de) uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt de vergoeding gepresenteerd als een afzonderlijk actief. De vordering voortvloeiende uit de te ontvangen vergoeding mag niet met de voorziening worden gesaldeerd. In de Staat van Baten & Lasten wordt een van een derde (te) ontvangen vergoeding gesaldeerd met de last voortvloeiend uit het treffen van de voorziening.

Indien zich een uitgave voordoet waarvoor een voorziening is gevormd, is het verplicht om de voorziening voor het desbetreffende bedrag te gebruiken. Het is niet toegestaan in een dergelijk geval de uitgave als een last in de resultatenrekening op te nemen, en vervolgens de voorziening voor eenzelfde bedrag vrij te laten vallen.

Het is niet toegestaan om uitgaven waarvoor geen voorziening is gevormd, ten laste te brengen van een voor een ander doel gevormde voorziening.

Indien op balansdatum geen onzekerheid bestaat ten aanzien van het moment van afwikkelen van de verplichting en óók het bedrag van de uitstroom van middelen vast staat, wordt de voorziening omgezet in een schuld.

Aandachtspunten:

Het treffen van een nog niet bestaande voorziening

Indien een faculteit/dienst een nog niet bestaande voorziening wil treffen, dient de controller namens de faculteit/dienst een gemotiveerd verzoek in bij de stafafdeling. De stafafdeling beoordeelt het verzoek. Indien het verzoek wordt gehonoreerd, wordt door de stafafdeling een grootboekrekening aangewezen, waarop de betreffende verplichting verantwoord dient te worden. Indien noodzakelijk worden ook resultaatrekeningen aangewezen.

Looptijd voorzieningen

De faculteit/dienst geeft in de CAL aan welk deel van de voorziening binnen een jaar na balansdatum wordt afgewikkeld.

Schattingsmethodieken

Een voorziening kan uitsluitend volgens de statische methode worden gevormd. De dynamische methode (voorbeeld: percentage van omzet) is niet toegestaan.

Wel kan bij de statische methode een collectieve benadering worden gevolgd. Voor voorzieningen tegen een groot aantal gelijksoortige verplichtingen vindt dan een schatting plaats met behulp van het gewogen gemiddelde van mogelijke uitkomsten, met weging op basis van waarschijnlijkheden (= de zogenaamde verwachtingswaarde).

Voor individuele gevallen is de uitkomst met de hoogste waarschijnlijkheid (of kans) veelal de beste schatting van de verplichting. Echter, ook in een dergelijke situatie wordt rekening gehouden met andere mogelijke uitkomsten. Wanneer deze uitkomsten overwegend tot een hoger of lager bedrag leiden dan op grond van de uitkomst met de hoogste waarschijnlijkheid (dat wil zeggen, een uitkomst heeft de hoogste kans maar die kans is lager dan andere kansen gezamenlijk), wordt de voorziening gesteld op een hoger respectievelijk lager bedrag dan de uitkomst met de hoogste waarschijnlijkheid.

Indien in een reeks van bedragen de ene schatting niet beter is dan de andere (dat wil zeggen, alle uitkomsten hebben dezelfde kans), is waardering tegen het gemiddelde van de reeks verplicht. Het is niet toegestaan de voorziening op te nemen tegen het laagste of hoogste bedrag uit de reeks.

Voorbeelden en casussen

Dit onderdeel van de richtlijn wordt nog uitgewerkt met praktijkvoorbeelden mede aan de hand van de vragen over en de commentaren op deze concept richtlijn.

Voorzieningen die betrekking hebben op bepaalde activa

Onderstaande voorzieningen worden gesaldeerd met de betreffende activa in de balans opgenomen:

- > voorziening voor incurante voorraden
- > voorziening voor dubieuze vorderingen
- > voorziening voor verlieslatende contracten/projecten voor zover sprake is van een onder de vorderingen verantwoord actief. Indien de voorziening niet meer op de actiefwaarde kan worden afgeboekt, is passivering als voorziening noodzakelijk.

Omzetting van een voorziening in een schuld

Indien op balansdatum geen onzekerheid bestaat ten aanzien van het moment van afwikkelen van de verplichting en óók het bedrag van de uitstroom van middelen vast staat, wordt de voorziening omgezet in een schuld.

Indien de schuld hoger is dan het resterend bedrag van de voorziening, wordt eerst de voorziening verhoogd alvorens omzetting in een schuld plaatsvindt.

Niet in de balans op te nemen verplichtingen

Voorbeelden van niet in de balans op te nemen verplichtingen zijn:

- > een voorwaardelijke verplichting: een toezegging aan een opdrachtnemer dat door de VU een extra vergoeding wordt betaald, indien de opdracht binnen een bepaalde termijn wordt volbracht en het op balansdatum niet waarschijnlijk is dat de vergoeding daadwerkelijk verschuldigd is
- > een niet verwerkte verplichting: een tegen de VU door een derde wegens geleden schade ingediende claim waarvan de toekenning zeer onwaarschijnlijk is
- > meerjarige financiële verplichtingen: verplichtingen voortvloeiende uit erfpacht, huur, leasing, licenties e.d.

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode**Grootboekrekeningen****3.1.1. ALGEMENE RESERVE****Begripsomschrijving****Criteria verwerking****Presentatie en toelichting****Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode****Grootboekrekeningen**

05 eigen vermogen / reserves

Het eigen vermogen wordt - behoudens stelselwijziging - alleen gemuteerd vanuit de resultatenrekening (rubriek 9). Binnen de reserves wordt een onderscheid gemaakt in algemene (vrije) en bestemde reserves alsook bestemmingsfondsen, criterium voor deze indeling is de beschikkingsmacht.

3.1.2. BESTEMMINGSRESERVES PUBLIEK**Begripsomschrijving****Criteria verwerking****Presentatie en toelichting****Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode****Grootboekrekeningen****3.1.2.1. Reserve Huisvestingsbeleid****Begripsomschrijving****Criteria verwerking****Presentatie en toelichting****Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode****Grootboekrekeningen**

3.1.2.2. Overige bestemde reserves

Begripsomschrijving

Criteria verwerking

Presentatie en toelichting

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode

Grootboekrekeningen

3.1.3. BESTEMMINGSRESERVES PRIVAAT

Begripsomschrijving

Criteria verwerking

Presentatie en toelichting

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode

Grootboekrekeningen

3.1.3.1. Reserve grond Boelelaan

Begripsomschrijving

Criteria verwerking

Presentatie en toelichting

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode

Grootboekrekeningen

3.1.3.2. Reserve Verbonden partijen

Begripsomschrijving

Criteria verwerking

Presentatie en toelichting

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode

Grootboekrekeningen

3.2. VOORZIENINGEN

Begripsomschrijving

Voorziening

Onder een voorziening wordt verstaan een onderdeel van het vreemd vermogen waarvan de omvang en/of het moment van afwikkeling onzeker is.

In rechte afdwingbare verplichting

Een in rechte afdwingbare verplichting is een verplichting die voortkomt uit een overeenkomst dan wel een verplichting bij of krachtens een wet.

Feitelijke verplichting

Er is sprake van een feitelijke verplichting indien er, ook als de afwikkeling van de verplichting niet in rechte kan worden afgedwongen, voor de VU geen ander reëel alternatief is dan de verplichting af te wikkelen omdat bij de betrokkenen de gerechtvaardigde verwachting is gewekt dat de VU haar verplichtingen zal nakomen.

Overeenkomsten onder opschortende voorwaarden

Onder overeenkomsten onder opschortende voorwaarden wordt verstaan overeenkomsten die pas werking krijgen op het moment waarop bepaalde gebeurtenissen plaatsvinden.

Criteria verwerking

Er wordt een voorziening gevormd, indien voldaan wordt aan onderstaande voorwaarden:

- > er is sprake van een in rechte afdwingbare dan wel een feitelijke verplichting met een oorzaak op of vóór balansdatum
- > de omvang en/of het moment van afwikkeling van de verplichting is onzeker
- > het is waarschijnlijk dat voor de afwikkeling van de verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is
- > er kan een betrouwbare schatting worden gemaakt van de omvang van de verplichting.

Er wordt geen voorziening gevormd voor het over meerdere jaren gelijkmatig verdelen van lasten.

Verplichtingen ten gevolge van overeenkomsten onder opschortende voorwaarden worden alleen dan als voorziening in de balans opgenomen als het waarschijnlijk is dat aan de voorwaarden zal worden voldaan.

Indien de VU toekomstige uitgaven kan voorkomen door een handeling in de toekomst, heeft de VU geen verplichting tot het doen van die uitgaven in de toekomst en wordt er geen voorziening getroffen.

Bij een verplichting is altijd een partij betrokken tegenover wie de verplichting bestaat. Het is echter niet noodzakelijk dat de identiteit van die partij bekend is. De verplichting mag zelfs tegenover het maatschappelijk verkeer bestaan.

Wanneer nog de laatste hand moet worden gelegd aan details van een voorgestelde wet, ontstaat slechts een verplichting indien de wetgeving vrijwel zeker van kracht zal worden in de bewoordingen zoals die op dat moment bekend zijn.

De omvang van de voorziening is gebaseerd op de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, waarbij rekening wordt gehouden met toekomstige gebeurtenissen en omstandigheden. De beste schatting is het bedrag dat een rationeel handelende rechtspersoon zou betalen om de desbetreffende verplichtingen en verliezen af te wikkelen of om die aan een derde over te dragen.

Op iedere balansdatum wordt de voorziening beoordeeld en aangepast op basis van de actuele beste schatting. Indien het niet langer waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk zal zijn om de verplichtingen af te wikkelen, valt de voorziening vrij.

Tenzij in een specifieke richtlijn anders wordt bepaald, worden voorzieningen tegen nominale waarde gewaardeerd.

Toevoegingen aan en vrijvallende bedragen uit voorzieningen komen ten laste respectievelijk ten gunste van het resultaat.

Presentatie en toelichting

Voorzieningen die niet op bepaalde activa betrekking hebben, worden in de balans als passiva opgenomen.

Wanneer alle (of een deel van de) uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt de vergoeding gepresenteerd als een afzonderlijk actief. De vordering voortvloeiende uit de te ontvangen vergoeding mag niet met de voorziening worden gesaldeerd. In de Staat van Baten & Lasten wordt een van een derde (te) ontvangen vergoeding gesaldeerd met de last voortvloeiend uit het treffen van de voorziening.

Indien zich een uitgave voordoet waarvoor een voorziening is gevormd, is het verplicht om de voorziening voor het desbetreffende bedrag te gebruiken. Het is niet toegestaan in een dergelijk geval de uitgave als een last in de resultatenrekening op te nemen, en vervolgens de voorziening voor eenzelfde bedrag vrij te laten vallen.

Het is niet toegestaan om uitgaven waarvoor geen voorziening is gevormd, ten laste te brengen van een voor een ander doel gevormde voorziening.

Indien op balansdatum geen onzekerheid bestaat ten aanzien van het moment van afwikkelen van de verplichting en óók het bedrag van de uitstroom van middelen vast staat, wordt de voorziening omgezet in een schuld.

Aandachtspunten:

Het treffen van een nog niet bestaande voorziening

Indien een faculteit/dienst een nog niet bestaande voorziening wil treffen, dient de controller namens de faculteit/dienst een gemotiveerd verzoek in bij de stafafdeling (FP&C).

De stafafdeling beoordeelt het verzoek. Indien het verzoek wordt gehonoreerd, wordt door de stafafdeling een grootboekrekening aangewezen, waarop de betreffende verplichting verantwoord dient te worden. Indien noodzakelijk worden ook resultaatrekeningen aangewezen.

Looptijd voorzieningen

De faculteit/dienst geeft in de CAL aan welk deel van de voorziening binnen een jaar na balansdatum wordt afgewikkeld.

Schattingsmethodieken

Een voorziening kan uitsluitend volgens de statische methode worden gevormd. De dynamische methode (voorbeeld: percentage van omzet) is niet toegestaan.

Wel kan bij de statische methode een collectieve benadering worden gevolgd. Voor voorzieningen tegen een groot aantal gelijksoortige verplichtingen vindt dan een schatting plaats met behulp van het gewogen gemiddelde van mogelijke uitkomsten, met weging op basis van waarschijnlijkheden (= de zogenaamde verwachtingswaarde).

Voor individuele gevallen is de uitkomst met de hoogste waarschijnlijkheid (of kans) veelal de beste schatting van de verplichting. Echter, ook in een dergelijke situatie wordt rekening gehouden met andere mogelijke uitkomsten. Wanneer deze uitkomsten overwegend tot een hoger of lager bedrag leiden dan op grond van de uitkomst met de hoogste waarschijnlijkheid (dat wil zeggen, een uitkomst heeft de hoogste kans maar die kans is lager dan andere kansen gezamenlijk), wordt de voorziening gesteld op een hoger respectievelijk lager bedrag dan de uitkomst met de hoogste waarschijnlijkheid.

Indien in een reeks van bedragen de ene schatting niet beter is dan de andere (dat wil zeggen, alle uitkomsten hebben dezelfde kans), is waardering tegen het gemiddelde van de reeks verplicht. Het is niet toegestaan de voorziening op te nemen tegen het laagste of hoogste bedrag uit de reeks.

Voorbeelden en casussen

Dit onderdeel van de richtlijn wordt nog uitgewerkt met praktijkvoorbeelden mede aan de hand van de vragen over en de commentaren op deze concept richtlijn.

Voorzieningen die betrekking hebben op bepaalde activa

Onderstaande voorzieningen worden gesaldeerd met de betreffende activa in de balans opgenomen:

- > voorziening voor incurante voorraden
- > voorziening voor dubieuze vorderingen
- > voorziening voor verlieslatende contracten/projecten voor zover sprake is van een onder de vorderingen verantwoord actief. Indien de voorziening niet meer op de actiefwaarde kan worden afgeboekt, is passivering als voorziening noodzakelijk.

Omzetting van een voorziening in een schuld

Indien op balansdatum geen onzekerheid bestaat ten aanzien van het moment van afwikkelen van de verplichting en óók het bedrag van de uitstroom van middelen vast staat, wordt de voorziening omgezet in een schuld.

Indien de schuld hoger is dan het resterend bedrag van de voorziening, wordt eerst de voorziening verhoogd alvorens omzetting in een schuld plaatsvindt.

Niet in de balans op te nemen verplichtingen

Voorbeelden van niet in de balans op te nemen verplichtingen zijn:

- > een voorwaardelijke verplichting: een toezegging aan een opdrachtnemer dat door de VU een extra vergoeding wordt betaald, indien de opdracht binnen een bepaalde termijn wordt volbracht en het op balansdatum niet waarschijnlijk is dat de vergoeding daadwerkelijk verschuldigd is
- > een niet verwerkte verplichting: een tegen de VU door een derde wegens geleden schade ingediende claim waarvan de toekenning zeer onwaarschijnlijk is
- > meerjarige financiële verplichtingen: verplichtingen voortvloeiende uit erfpacht, huur, leasing, licenties e.d.

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode**Grootboekrekeningen**

07 voorzieningen

Voorzieningen worden aangehouden voor toekomstige schulden, verplichtingen of verliezen waarvan de omvang op balansdatum nog onbekend is, maar waarvan de oorzaak (bijv besluitvorming) in het lopende jaar of eerder ligt.

Er is een onderscheid in personele en niet-personele voorzieningen.

Binnen de personele voorzieningen kennen we de ontslaglasten- en reorganisatievoorziening als majeure posten. Daarnaast kennen we een aantal kleinere.

Grotere niet-personele voorzieningen zijn () Verliezen op werken voor derden, () achterstallig onderhoud gebouwen en() xxx, yyy, zzz

De volgende richtlijnen kunnen in de onderliggende rubrieken nog opgenomen worden:

- > Voorziening voor oninbare vorderingen (waarde vermindering van activa)
- > Voorziening voor incurante voorraden (waarde vermindering van activa)
- > Voorziening voor reorganisatielasten
- > Voorziening voor ontslaglasten
- > Voorziening voor sabbatical leave
- > Voorziening voor ambts- en dienstjubilea
- > Voorziening voor WAO/WIA
- > Voorziening voor ziekterisico
- > Voorziening voor garantieverplichtingen
- > Voorziening voor verlieslatende contracten/projecten
- > Voorziening voor aansprakelijkheid
- > Voorziening voor schadeclaims en juridische geschillen
- > Voorziening voor milieuverplichtingen

3.2.1. ONDERHOUDSVOORZIENING**Begripsomschrijving****Criteria verwerking****Presentatie en toelichting****Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode****Grootboekrekeningen**

3.2.2. SPECIFIEKE VOORZIENINGEN

Begripsomschrijving

Criteria verwerking

Presentatie en toelichting

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode

Grootboekrekeningen

3.2.3. OVERIGE VOORZIENINGEN

Begripsomschrijving

Criteria verwerking

Presentatie en toelichting

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode

Grootboekrekeningen

3.3. LANGLOPENDE SCHULDEN

Begripsomschrijving

Schulden

Onder schulden worden verstaan de per balansdatum bestaande en vaststaande verplichtingen die gewoonlijk door betaling worden afgewikkeld.

Langlopende schulden

Langlopende schulden zijn schulden die niet binnen 12 maanden na balansdatum opeisbaar zijn.

Criteria verwerking

Indien het bedrag van een bestaande verplichting vaststaat wordt de betreffende verplichting als schuld in de balans opgenomen.

Indien het bedrag van een verplichting nog niet exact vaststaat maar wel op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld, wordt de verplichting als schuld in de balans opgenomen.

Verplichtingen voortvloeiend uit overeenkomsten waarvan de prestaties en de tegenprestaties na balansdatum plaatsvinden worden niet in de balans opgenomen.

Tenzij anders vermeld, worden schulden tegen nominale waarde in de balans opgenomen.

Presentatie en toelichting

De in het eerstkomend jaar vervallende aflossingen op langlopende schulden worden onder de kortlopende schulden verantwoord.

Met bepalingen inzake de bevoegdheid van vervroegde aflossing wordt rekening gehouden, indien voor het moment van opmaken van de jaarrekening de vervroegde aflossing heeft plaatsgevonden dan wel de vervroegde aflossing is overeengekomen.

Schulden mogen niet met activa worden gesaldeerd.

De toerekening van vooruitontvangen bedragen aan opvolgende perioden geschiedt tijdsevenredig of evenredig aan de te leveren prestaties. De gekozen rekenmethodiek wordt stelselmatig toegepast.

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode**Grootboekrekeningen**

08 langlopende schulden
Schulden die na 1 jaar betaalbaar zijn behoren tot de langlopende schulden.

Voor onderstaande schulden zijn specifieke richtlijnen beschikbaar:

- > Schuld inzake vakantiedagen
- > Schuld - Vooruitontvangen investeringssubsidie ter dekking van exploitatielasten

3.4. KORTLOPENDE SCHULDEN**Begripsomschrijving**Schulden

Onder schulden worden verstaan de per balansdatum bestaande en vaststaande verplichtingen die gewoonlijk door betaling worden afgewikkeld.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden zijn schulden die binnen 12 maanden na balansdatum opeisbaar zijn.

Overlopende passiva

Overlopende passiva bestaan uit vooruitontvangen bedragen en nog te betalen bedragen. De overlopende passiva maken onderdeel uit van de kortlopende schulden.

Criteria verwerking

Indien het bedrag van een bestaande verplichting vaststaat wordt de betreffende verplichting als schuld in de balans opgenomen.

Indien het bedrag van een verplichting nog niet exact vaststaat maar wel op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld, wordt de verplichting als schuld in de balans opgenomen.

Verplichtingen voortvloeiend uit overeenkomsten waarvan de prestaties en de tegenprestaties na balansdatum plaatsvinden worden niet in de balans opgenomen.

Tenzij anders vermeld, worden schulden tegen nominale waarde in de balans opgenomen.

Presentatie en toelichting

De in het eerstkomend jaar vervallende aflossingen op langlopende schulden worden onder de kortlopende schulden verantwoord.

Met bepalingen inzake de bevoegdheid van vervroegde aflossing wordt rekening gehouden, indien voor het moment van opmaken van de jaarrekening de vervroegde aflossing heeft plaatsgevonden dan wel de vervroegde aflossing is overeengekomen.

Schulden mogen niet met activa worden gesaldeerd.

De in het eerstkomend jaar vervallende aflossingen op langlopende schulden worden onder de kortlopende schulden verantwoord.

Met bepalingen inzake de bevoegdheid van vervroegde aflossing wordt rekening gehouden, indien voor het moment van opmaken van de jaarrekening de vervroegde aflossing heeft plaatsgevonden dan wel de vervroegde aflossing is overeengekomen.

Schulden mogen niet met activa worden gesaldeerd.

De toerekening van vooruitontvangen bedragen aan opvolgende perioden geschiedt tijdsevenredig of evenredig aan de te leveren prestaties. De gekozen rekenmethodiek wordt stelselmatig toegepast.

Voorbeelden en casussen

Dit onderdeel van de richtlijn wordt nog uitgewerkt met praktijkvoorbeelden mede aan de hand van de vragen over en de commentaren op deze concept richtlijn.

Voorbeelden van vooruitontvangen bedragen als onderdeel van de overlopende passiva

- > vooruitontvangen cursus- en collegegelden
- > (nog uitwerken)

Voorbeelden van nog te betalen bedragen als onderdeel van de overlopende passiva

- > kostenramingen toekomstige visitatiecommissies

Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode**Grootboekrekeningen**

3.4.1. INTERNE REKENINGEN VU**Begripsomschrijving****Criteria verwerking****Presentatie en toelichting****Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode****Grootboekrekeningen**

- 15 interne rekening-courant
- De onderlinge financiële verhoudingen tussen de VU eenheden worden geregistreerd op één interne rekening courant, welke bij elke eenheid aanwezig is. Alle financiële verhoudingen lopen via de centrale rekening courant, welke op totaal (VU) niveau € 0 is.
- De interne rekening-courant functioneert als bankpositie.

3.4.2. KORTLOPENDE SCHULDEN**Begripsomschrijving****Criteria verwerking****Presentatie en toelichting****Te verrichten werkzaamheden bij afsluiting periode****Grootboekrekeningen**

- 14/16/
17/2xx kortlopende schulden
- Alle kortlopende schulden van de VU aan derden worden hier vastgelegd. De volgende relevante categorieën worden onderscheiden: belastingen, pensioenen, UWV/USZO, OCW, personeel, studenten, crediteuren, overigen. De transitorische en overlopende passiva rekeningen 179xx (schulden) behoren tot deze reeks.
- Daarnaast worden ook de vooruitontvangen bedragen uhw werken voor derden als schuld verwerkt, ook de tussenrekeningen en memoriaalsaldi worden hier gepresenteerd.